

A VEGYÉSZ TRAGÉDIÁJA

Eredeti szerző: Imre Madách

Finom a tepertőes pogács

*(Bájtokba foglalta **Fodor Zsolt** az Úr 2018. esztendejében. Közreadja: Mesternek se mondott S.)*

3. levonat (apróbb javítások után)

1. szín

A szín sötét, csak az Úr és Lucifer van egy lámpával megvilágítva. Az Úr egy széken áll. Az egész darab alatt a szereplők laborköpenyben, kivéve Lucifert, aki egy bőrzekében van.

Úr	Be van fejezve a nagy mű, igen
Zene: Händel	Az alkotó forog, a gép pihen.
Halleluja	S te Lucifer, hallgatsz, önhitten állsz, Dicséretemre nem talál-sz-e szót, Vagy nem tetszik tán, amit alkoték?
Lucifer	S mi tessék rajta? Hogy néhány anyag Össze-vissza gyúrva öntudatra kél? Az ember ezt, ha egykor ellesi, Vegykonyhájában szintén megteszi. S elnézed néki, hogy kontárkodik, Kotyvaszt, s magát istennek képzeli.
Úr	Én végtelen időtől tervezem, S már bennem élt, mi mostan létesült.
Lucifer	Osztályrészemet követelem!
Úr	Legyen, amint kívánod. Tekints a földre. Szigorlatok fái közt E mérni vágyó ifjakat egy kis protekcióval Felvétetem, aztán a tied legyen!
Lucifer	Fukar kezekkel mérsz, de hisz nagy úr vagy. Vigyázz, az ifjak vegyésszé fognak fejleni! S itt, hol a tagadás lábát megveti, Világodat meg fogja dönteni.

Szín kivilágosodik, mérlegszimbólum csomagolópapíron, Ádám és Éva jönnek.

Éva	Ah, mérni, mérni mily édes, mi szép!
Ádám (széttárja karját)	És laborban lenni mindenek felett.
Éva	Érezni, hogy gondolnak felőlünk És mindezért csupán hálát rebegnünk Ahoz, ki nyújtja mind e kéjeket.
Ádám	Fogd ezt a mérleget!
Úr	Megállj, megállj! Az egész mérést elfogadám, Csak a mérleget kerüld, kerüld! Harmadéves az, ki óvja csábgyümölcsseit, S elhalálolá, azt ki élvezi.
Éva	Mért szebb ó ez a vacak, mint amaz? Na és, hogy ha kirúg a Krausz? Szüm nem óhajtja akkor sem a Gauszt. Leszakajtam!
Úr	Itt a csekk. (nyújtja)

Nos halljam:

Keltői e szagnak mely vegyületek?

Éva (lassan, akadozva kezdi és polka ritmusban fejezi be.)

Piperidin, patulin,
Perilén és pikolin,
Piperazin, piperin,
Pikrinsav és pirazin,
Piridoxál, pirazol,
Pirazolon, propanol,
Piridazin, piridin,
Piperidin, pteridin.

Fáraó S ön Ádám, tehitten állsz?

Talán csak nem készülél?

Ádám (félre) Talán csak nem!

Úrt érzek, mondhatatlan úrt.

Lucifer (súgva) Mondj akármit, hisz ő se tudja,

Mivelhogy nem lehet.

Ádám (érzéssel szaval, mintha lenne értelme)

Propán, papáverin, purin, propén
Paraldehid, prolin, pikrilklorid,
Picén, propin, pinákolin,
Pinén, pirillium.

Fáraó Derék! S reggelre hozd a pézt!

Ádám Miféle pénzt?

Csak azt tudnám feledni!

Fáraó Hát a kár miatt. A kár közös,
A hajnalon – BUMM – egy robbanás esett.

Éva Ki tette ezt?

Lucifer Pszt! Egy hallgató.

Ádám Milliók egy miatt.

Éva S hitelt vajon ki ad?

Ügynök (be) Az OTP!

A részlet tíz hónapos.

Ádám S a kamat reá?

Ügynök Csupán húsz százalék.

Éva Mégis kegyetlen a mi alkotónk!

Két rabszolga közelg. Az első megszólítja Ádámot.

I. Rabszolga Mond! Mit hiszesz,

A pirint vagy piridint?

Ádám Ezt nem értem.

Lucifer Ne valld be, ez most a fő dolog.

I. Rabszolga Lám kételkedik, ez is hamishitű.

II. Rabszolga Mondj pirint, vagy légy átkozott!

I. Rabszolga (megüti a másodikat, elrángálja)

II. Rabszolga

Halál reád, már a máglya ég!
Nincs-é velünk a Genfi Zsinat
S más számtalan?

Valaki bejön, kezében üvegcső, beszéd után feltöri, por hull ki belőle.

Valaki	Az oxalát kihevülve És egészen redukálva, A piroforos vas Megint itt áll.
Ádám	Nem ittam.
Jucifer	Begégé.

Dermedt csönd.

3. szín

Műszeres unal labor

Altan és Főtan jönnek. Ádám, Éva és Lucifer a készüléknél állnak és beszélgetnek.

Altan	A nap halad, itt a pillanat, Az ifjúság már nyugton gyülekszik, Büdösségedből ellesni egy-egy szót.
Főtan	Ne gúnyolj, óh ne gúnyolj ezen tudással, Pirulnom kell, ha dícsérnek ezért.

Köpenyt vesznek fel.

Ádám	Minő csodás bolond ez Lucifer? Eretnek vagy boszorkány, ki ottan bűzöl szerteszét, S mezítlábas ronda csőcselék Gyűle máglyája köré?
Lucifer	Lásd csak lásd, mivé silányult a nagy eszme, S hol válik vegy-ésszé teljesen.
Ádám	De mondd, hol állunk, mégis mily hely ez?
Lucifer	De csitt! S ne gondold semmi vicceset!
Főtan	Mi nyöszörgés az odakünn?
Altan	Az alkalom szüli a tolvajt ott, óh uram. S az időt lopják ott a dőrék pénz helyett.
Főtan	Nem, nem Mintha csacsogást hallanék.
Altan (elgondolkozva)	Van a léleknek egy erős szava, a diplomavágy . . .
Főtan	Ne többször e szót! Óh hát

Birodalmam sose megy-é túl az idétlenség határán?
S nem bírom unalom mámorával
Elandalítani ezt a szózatot.

Ádám és Éva meggyújtanak egy csillagszórót a műszeren.

Éva	Mikor szemébe nézek e káprázatnak, Vegyésznek érzem, óh Ádám, magam, Mert tudom, elvéből semmit fel nem foghatok.
Ádám	Ma vélem, holnap véled édesem, Mindenkivel megesik Évikém.
Főtan	Ha isteni szikrája kihunyt teljesen, Mielőtt a mérést elkezdhetnék úja, A küvettákat kérem oda visszatenni, Ahonnan küvetták.
Ádám (rezignáltan)	Az élet fáj csak, már nem fáj soká.
Valaki (be)	Az oxalát kihevülve És egészen redukálva, A piroforos vas Megint itt áll.
Ádám	Nem ittam.
Jucifer	Begégé.

4. szín.

Magkémia laborban

Csomagolópapíron sugárveszély jele. Szereplők bukósisakban, szemüvegben, kesztyűben.

Lucifer (egyedül)	Hah, földi féreg, ezernyi vész les rád Itt, hol minden sugároz, s életed perceit Számlálja a kérlelhetetlen mi-fá-szó-lá-ti-dóziméter.
Ádám, Éva jönnek.	
Lucifer	Minden dicsőség, vegyész már tied. Számodra virul itt a koincidencia és Utódja: a kicsiny koincipidencia.
Ádám	Mindennek nincs szűmre ingere. (enni kezd)
Lucifer	Amott jó a fáraók dicső leszármazottja.
Fáraónő	Üdv néktek rabszolgánép. Mi az? Maga kajál? Mit fog szólni ehhez a KÖJÁL? A számolást ím itt hozom újra végezni, S intőn mondom, hogy más alkalommal a mérést Rögtön újrára kérem beadandani.
Ádám	Mindjárt meglesz már,

Éva S futva pótolandjuk, mit elmulasztunk.
A számolás! Minő boldog óra,
Midőn végre készen áll a mű,
És készre van számolva.

Lucifer Hát még ha átlátod tenmagad,
Hogy e dicsőség percnyi dőre játék,
S az újraszámolás örökké megmarad.

Éva Az nem lehet!

Lucifer S ha mégis?

Éva Halni térnék,
Megátkozván utánam a világot.

Lucifer Nem fogsz meghalni, majd átlátod egyszer,
Sőt újra kezdesz régi sikereddél.

Fáraónő Feledve, hogy már evénk
A tudás fájának gyümölcséből,
Készítsünk oldatot, mely aktivitása
Már jó előre elhatározott.

Ádám és Éva távpipettázni kezd. Ádám szívja, Éva tartja a pipettát tőle távol. Közben:

Lucifer Pipetta van egy jelű, van két jelű,
Van négyjelű, sőt több . . .

Ádám köp egyet

Lucifer Az inkorporáció ad éltetek egére
Csekély sugárt.

Ádám (énekel az Én nem hiszem, hogy normális vagyok dallamára)
Béhúztak a GM csőbe engemet,
Mérni kéne, de ezzel nem lehet.
A scalarre egy scintit kapcsolok,
Én nem hiszem, hogy normális vagyok.
A gép lazsal, vajh emberőő,
Üssön belé a mennykőő!
Meggérdi tőlem a tanerőő,
Vajon a mérés már jó-e?
Elromlott az összes GM csőő,
Kiöntött minden kiöntőő.
Azt mondja, kétszer megméréndőő.
Én nem hiszem, hogy normális.

Lucifer Begégőő!

Negatív lett a kitevőő,
Mert a gépbe hullt a tepertőő.
Feltámadt a holtidőő,
Üsse meg a gutauau!

Valaki (be) Kihevült már az oxalát
S redukálva egészen,
A piroforos vas imé

Ádám Itt áll készen újra.
Nem ittam.

5. szín

Kolloidika

Textilvizsgálat. Ketten nadrágot tépnek . . . A Verseny Áruház hirdetése. Papír változik: T értéket meghatározó készülék. Ádám előtte.

Ádám Ki vagy te rém, nem téged hívtalak,
A Föld nemtője gyöngé és szelíd.

Lucifer És vajh, a T értéke az milyen?
(gúnyosan) Jó reggelt angyalom!

Éva (Ádámhoz) A nyomorult!

Ádám Ím itt vagyok bűnömmel s könnyeimmel.

Lucifer Talán elállt a lének csöppenése,
S híg talajnedűnk nem folyik tovább?

Ádám Ez bizony komoly hiba!

Ádám Hah! Csak nővel ne kezdtem vón soha,
Mérőpáromul effélét bírni többet nem fogok:
Mindent elront, e banya rajtam kifog!

Éva Sebjaj, majd kezdjük újra!

Lucifer Velőt rázó látvány, amit kísérsz.

Éva De jaj! Ismét jövelnek.

Fáraó Apró, mondhatnám, hm, villámkérdés következend:
Mettől meddig uralkodott sire Buzágh,
Nagy mesterünk?

Lucifer (félre)

Ádám S a választ három pontra tartják.
Sire Buzágh uralkodása nagy s dicső volt,
Míg nem követte másik:
Lombhullástól – gyöngyvirágig.

Fáraó A válasz helyes, s eszed dicsérik.
Mit mikor, és mennyit miért,
Kit hová, nos ennyit ki ért?

Éva Ettől én kandivá levék. Mi ez?

Ádám A haldokló hagyományos örülése.

Fáraó Akkor hát valami prózait:
A tixolin gliptál polimerek értelmezéséről
Halljunk valamit!

Ádám E polimer pokoli, mert
Epimer és kopolimer.

Fáraó Ez merő dilattancia!

Éva (tudálékosan) Sőt szerkezeti viszkozitás.

Ádám Mily ismerős érzés száll szívembe,
 Az ürre, erre inni kell!
 Lucifer (félre) Nem adhatnak mást, csak mi lényegük.
 Éva S a mártott gumit hová nem teszed?
 Látom elhagya csekélyke eszed.
 Ádám Nem eszem! Iszom!
 Fáraó A végső kérdést fölteszem:
 Ismert úgyé a Höppler,
 A golyós is, s a Reo-Höppler,
 Mik egységeik ezeknek?
 Ádám Mikro-Höppler, milli-Höppler,
 Centi-Höppler, hekto-Höppler,
 Nano-Höppler . . .
 Éva Meg a Höppler!
 Lucifer Konrád Höppler.
 Éva Az ki az?
 Lucifer A fiaz.
 Éva Konrád Höppler?
 Ádám Rekonrád!
 Fáraó Szubkonrád!
 Éva Mollkonrád!
 Ádám Durkonrád!
 Lucifer Szakadjon a balkon rád!
 Valaki (jön)
 Éva Mit agar-agar ez itten?
 Valaki Az oxalát kihevülve,
 És egészen redukálva,
 (halkan mondja) A pirofóros vas imé
 Itt alszik szundikálva.
 (Feltörli.)
 Ádám Nem ittam.

Sötét, kis szünet.

6. szín

Falanszter

Valaki (jön)
 Ádám (szeme elé kapja tenyerét) Megint itt e rém!
 Valaki Az Úr csodát teve . . .
 Éva Micsodát?
 Valaki . . . a szervesen osztogatják a laborkárt!
 Ádám és Éva Az ellenlaborkár!!

Zene: Halleluja! Halleluja!

Valaki Ez még semmi, a lényeg a pénz,
Melynek már van szaga, a lombikban vala,
S ki mit eltör, annak ára kezébe hull.

Éva (gúnyosan) Mi kellemes,
Érezni, hogy gondoskodnak felőlünk,
De még hálát is kelljen rebegnünk annak,
Ki nyújtá mind e kéjeket!?
S feledni mind e kínokat.

Ádám (sláger dallamára) Persze, neked könnyű,
Neked a szervest kell feledni,
Nekem az analt s a kolloid-
Magkémiát.

Bunsen állvány leomolhat . . .
Lucifer Hát lássuk azt a kárt!

Törnek-zuznak egy ideig, nem találnak semmit a lombikokban.

Lucifer He-he-he!
Gyötörjön a végtelen gondolat,
Hogy hasztalan zúzod porcelánodat
A jó édes nehézség ellenében!

Valaki (jön) Kihevülve már az oxalát . . .
Ádám Segítség Lucifer, el innen el!
Ne lássam többé ádáz sorsomat!

Döbbent csend, mintha valaki elfelejtette volna a szöveget.

Valaki Na dehát mi lesz akkor a csattanóval?
Lucifer Tényleg, már csak ez hiányzik.

Egy patront eldurrantanak. Sötét.

7. szín

Végvigjáték

Tanulság

Ádám Végtelen e kín (mellére üt),
Mit itt benn túrni kell? (kifelé mutat)
Rettentő látások gyötörtek, Lucifer.
Óh mondd, óh mondd, e sors vár reám,
E szűk határú lét lesz mindenem?
Lucifer Valóban, melyre lépsz, dicső a pálya,

Valaki (jön, Ádám mögé áll) A szükség s ápolók lesznek vezéreid.

Ádám (elkeseredve) Egy ugrás, mint utolsó felvonás . . .
S azt mondom, vége a komédiának.

Valaki Vége, vége, mily badar beszéd,
Hiszen minden perc nem vég s kezdet is?
Mert mi eddig kétséges vala,
Most biztosítva áll a jövő!

Ádám Hogyan?

Valaki Tudom, fel fog mosolygni arcod,
Ha megsúgom, de jöjj hát közelébb!
Kihevülve az oxalát,
Redukálva egészen . . .

Ádám (térdre esik) Uram legyőztél! Ím porban vagyok
Nélküled, ellened hiába vívok:
Emelj vagy sújts, kitárom keblemet.

Úr Bűnhődésed végtelen leend
Szíved erős, karod emelkedett.
De végtelen a tér is, munkára hív,
S ha nem ügyelsz, még dolgoznod is kellhet.

Ádám Gyanítom én is, fogom kerülni.
Csak ez a vég! (rámutat Valakire)
Csak azt tudnám feledni!

Úr Mondottam vegyész: búzz és bűzve bűzzél!

Magyarázat:

Ezt az ELTE TTK-n 1971-ben végzett vegyészek alkották. Amikor elsőévesek voltunk és a mérlegekkel ismerkedtünk a Fiz-Kém Tanszék mérlegszobájában, csakugyan láttunk ott légfékes analmérlegeket, amelyekre kiírták, hogy csak harmadéves vegyészek használhatják.